

Compromís
cap a una
energia
urbana
sostenible

Un compromís democràtic

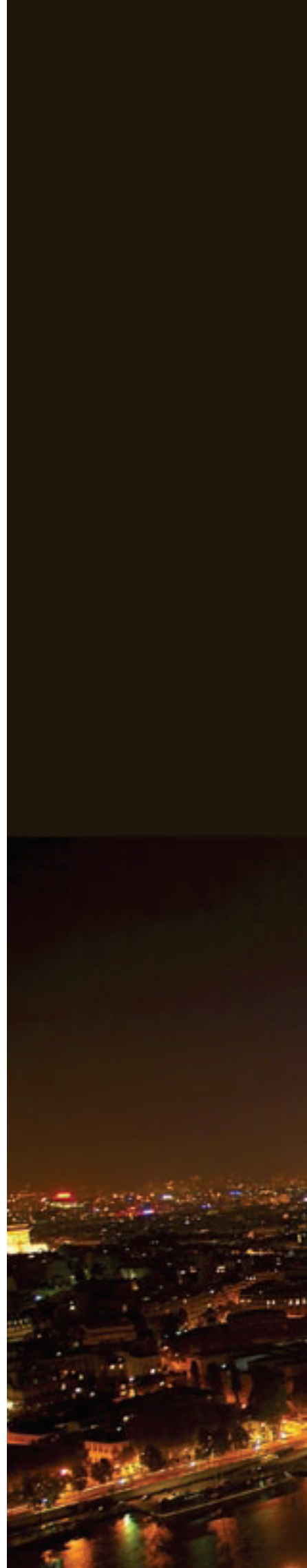
El Pacte dels Batles ofereix a les ciutats una resposta democràtica al canvi climàtic. Emprendre el tema del canvi climàtic en l'àmbit de ciutats comporta la creació de llocs de feina locals i l'increment de la qualitat de vida dels ciutadans, el concepte original de la ciutat com a raó de ser de la política i l'espai natural de debats i accions conjuntes. Actuar a nivell local permet una aproximació a les solucions energètiques, que converteix el canvi climàtic en una oportunitat per a les autoritats locals. A més a més, les ciutats estan menys subjectes a la confrontació ideològica i més orientades cap a la cerca de solucions pràctiques i de cooperació; de fet, la majoria de ciutats que es varen subscriure a l'esmentat Pacte al començament de l'any 2009 ho varen fer amb decisions unànimes de les institucions involucrades.

Assolir un progrés real, en aquest moment, en el desenvolupament d'energies renovables i ciutats energèticament eficients ha de ser una de les majors prioritats energètiques, sostenibles i socials. I certament es troba al capdamunt de l'agenda de la Política Energètica Europea. I hi romandrà en el futur.

Andris Piebalgs

Comissari europeu d'Energia

‘ Afrontar el canvi climàtic de manera coherent ’

Lluitar contra el canvi climàtic en l'àmbit de les ciutats

La UE considera la lluita contra el canvi climàtic com una de les seves prioritats principals. S'han introduït els objectius més ambiciosos en forma de la iniciativa “20-20-20 al 2020” emmarcada dins el Paquet d'Acció Climàtica i Energia Renovable. Com a resultat, els estats membres estan compromesos a reduir les seves emissions de CO₂ en almanco un 20% amb vista a l'any 2020. El Pacte dels Batles avança un pas més enfora mitjançant un acord voluntari de superar els esmentats objectius establerts.

Tot i que la coordinació de les institucions europees i els governs dels estats membres resulta vital, les autoritats locals es tornen en agents clau per mitigar el canvi climàtic. Més del 50% de les emissions de gasos que provoquen l'efecte hivernacle es produeixen a les ciutats, on es consumeix fins a un 80% de l'energia. Habitualment, els primers edils tenen un major control que els governs estatals cap als afers que afecten les seves ciutats. Per aquesta raó, poden enfocar els reptes de manera coherent, ja sigui desenvolupant energies alternatives, controlant la contaminació, gestionant l'energia o canviant la consciència ambiental de la ciutadania i de les autoritats locals.

Les ciutats són llocs privilegiats on es fa possible trobar solucions multiculturals i plurisectorials i on podem aconseguir la necessària conciliació entre els interessos públics i privats. El repte climàtic només es pot tractar amb aproximacions integrals a llarg termini basades en la participació ciutadana. Les autoritats locals han de convertir-se en actors líders que implementin les polítiques energètiques sostenibles, i s'ha de reconèixer i donar suport al seu esforç.

Animar les ciutats a actuar

Pacte dels Batles.

El compromís formal, dels ajuntaments subscrits, de superar els objectius europeus en termes de reducció de CO₂ mitjançant la implementació de plans d'acció, amb mesures concretes, cap a l'energia sostenible.

En nom de la Comissió Europea, el comissari d'Energia, Andris Piebalgs, va proposar un Pacte dels Batles per apropar els líders europeus locals en un esforç voluntari a contribuir a l'assoliment dels ambiciosos objectius europeus. Després d'una àmplia consulta, moltes ciutats europees han expressat la seva voluntat d'unir-se al Pacte dels Batles.

Les ciutats que s'han subscrit al Pacte es comprometen a trametre Plans d'Acció sobre Energia Sostenible (PAES) en el termini d'un any des de la signatura de l'adhesió. S'espera que aquestes ciutats elaborin informes públics periòdics amb el seguiment del progrés dels respectius plans d'acció. Les ciutats signants n'accepten l'exclusió del Pacte en el cas de no col·laborar.

A més, les ciutats es comprometen a proporcionar recursos humans suficients a les tasques, mobilitzant així la societat, dins les seves àrees geogràfiques, i implicant-la en la posada en pràctica del pla d'acció, que inclou l'organització de jornades energètiques locals i la creació de xarxes amb altres ciutats.

Compromisos de la Comissió Europea

Abans que les ciutats haguessin pres alguna decisió formal de signar el Pacte dels Batles, la Comissió Europea es va comprometre a reconèixer les ciutats que subscriguessin el Pacte i a proporcionar-ne la visibilitat pública.

La Comissió també es va comprometre a proporcionar directrius i exemples de referència per a possibles implementacions del compromís dels dirigents locals i a enllaçar les activitats i xarxes existents, que donen suport al paper de les autoritats locals i a l'àrea de la protecció climàtica. El Centre Comú d'Investigació (JRC) de la Comissió Europea assumirà aquestes tasques en col.laboració amb el centre d'operacions del Pacte dels Batles (l'Oficina del Pacte dels Batles). La Comissió convida també altres actors a involucrar-se en el Pacte dels Batles com a estructures de suport i Referències d'Excel·lència:

- El Comitè de les Regions ha expressat el seu total suport des del començament de la iniciativa, contribuint decisivament al disseny i promoció del Pacte.
- El Parlament Europeu acull la Conferència dels Batles.
- El Banc Europeu d'Inversions està totalment involucrat en el Pacte i en l'impuls – amb fons de la Comissió Europea mitjançant el programa Intelligent Energy Europe – de mesures de suport tècnic per a la ràpida definició i introducció d'instruments financers adaptats a les necessitats de les ciutats.

Proporcionar visibilitat i suport a les ciutats signants

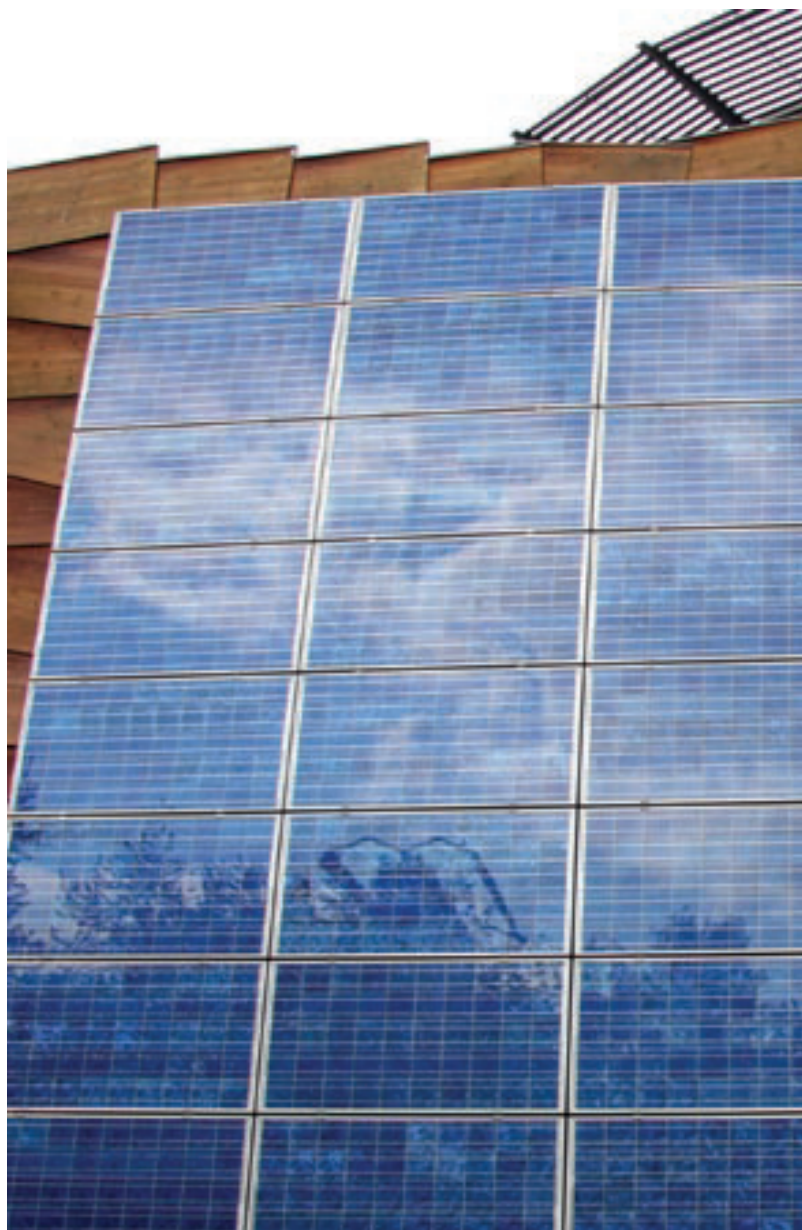

Assegurar coordinació i suport

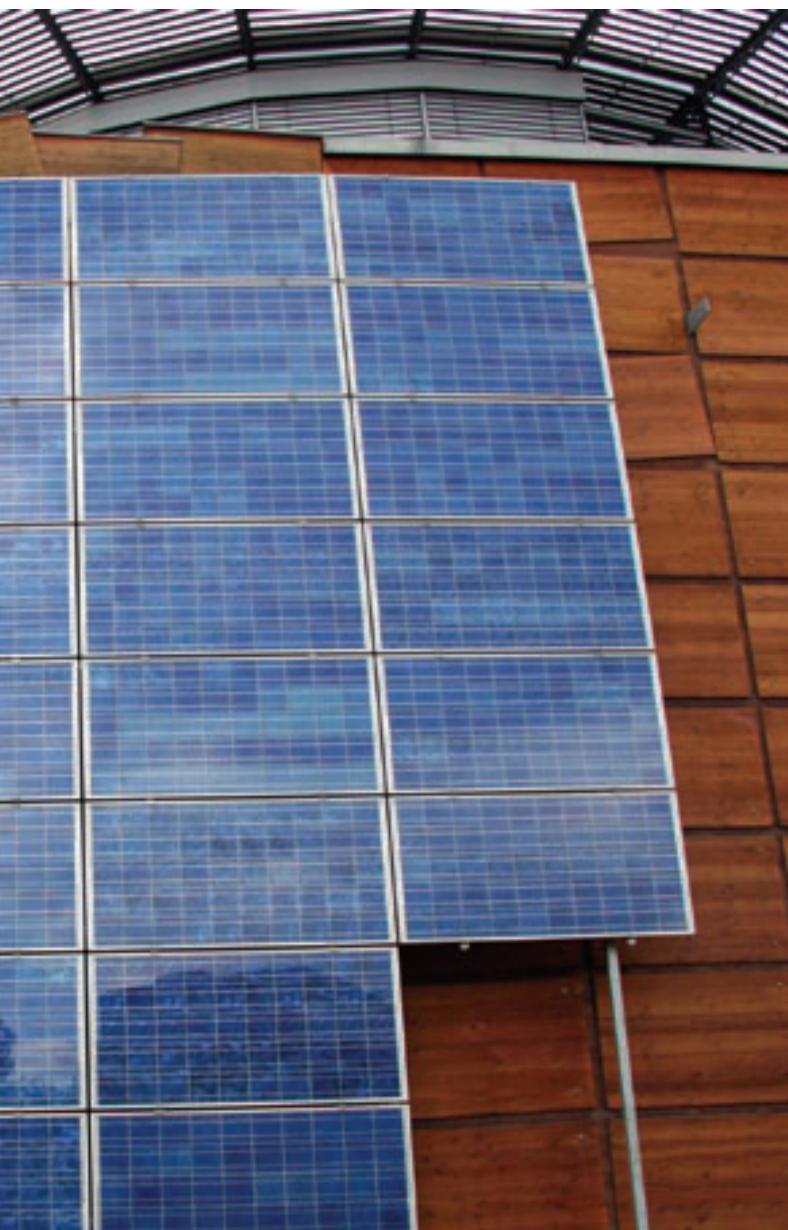
L'Oficina del Pacte dels Batles

L'Oficina del Pacte dels Batles és l'element essencial de la iniciativa. Fundada mitjançant el programa europeu Intelligent Energy Europe, consisteix en un equip de professionals en dedicació exclusiva que:

- Facilita les activitats de comunicació dins el Pacte i amb les organitzacions i xarxes externes, mitjançant l'intercanvi d'experiències i iniciatives conjuntes.
- Dóna suport a la promoció del Pacte dels Batles utilitzant mètodes diversos: pàgina Web, esdeveniment anual, material promocional, activitats en els mitjans de comunicació i participació en aquestes.
- Supervisa, des d'un punt de vista tècnic i operatiu, la posada en pràctica del Pacte a les ciutats participants.
- Proporciona suport tècnic a les ciutats interessades per facilitar i registrar-ne l'adhesió al Pacte.
- Dóna suport a les aliances amb altres actors al Pacte; com poden ser estructures de suport nacionals/regionals/locals, xarxes de ciutats i regions, i referències d'excel·lència (Benchmarks of Excellence).
- Dóna suport a les aliances amb altres iniciatives i polítiques europees rellevants, assistint al desplegament de les solucions d'energies renovables en un context urbà, explotant possibles sinergies d'acció.

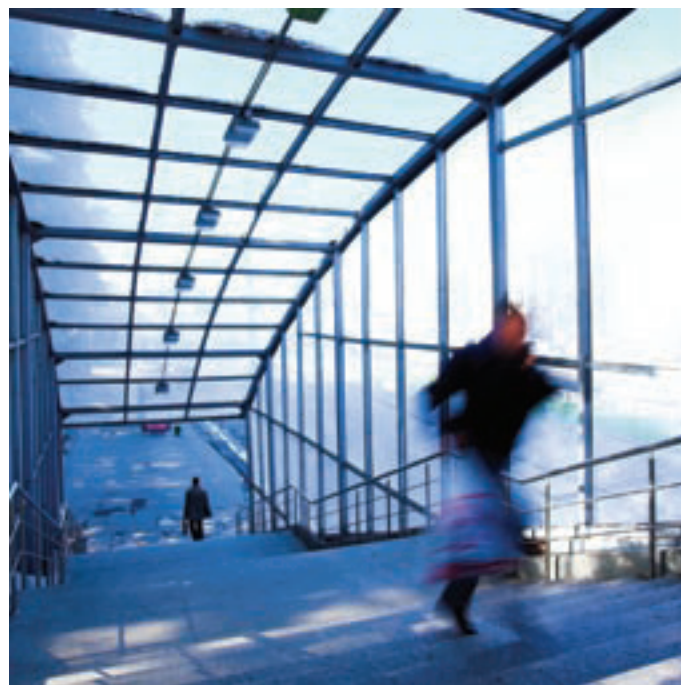

Assessorament científic i tècnic

La preparació dels plans d'acció i informes és extremadament exigent per a moltes ciutats, en termes de capacitats científiques i tècniques. La JRC proporciona suport tècnic a les ciutats, assumint un nombre important de tasques: operació d'un servei de suport tècnic en coordinació amb l'Oficina del Pacte dels Batles, investigació de metodologies i eines existents, proporcionar directrius per esbossar plans d'acció i avaluar eines per donar feedback a les ciutats, i assistència en la selecció de referències destacades.

Referències d'excel·lència

Les referències d'excel·lència (Benchmarks of Excellence) són iniciatives i programes que representen un model global d'implementació d'èxit de conceptes de desenvolupament d'energies sostenibles i ordenaments urbans. Qualsevol ens, ja sigui públic o privat que hagi desenvolupat tal programa o iniciativa en almenys una ciutat, i que disposi la potestat del batle de la ciutat que estigui adscrita al Pacte, serà elegible per convertir-se en una referència excel·lent, Benchmark of Excellence per al Pacte dels Batles, mitjançant una sol·licitud. Les esmentades sol·licituds són avaluades pels serveis de la Comissió Europea, que negocia un programa de promoció i disseminació orientat a les ciutats interessades que acullen companyies o entitats que donen suport al Benchmark of Excellence.

Suport institucional i financer

Estructures de suport

El Pacte dels Batles està obert a ciutats de qualsevol grandària. Ciutats o nuclis de població massa petits per tenir recursos per preparar un projecte – o treballar i esbossar un pla d'acció – haurien de tenir suport de les administracions que sí disposin de les capacitats necessàries. Aquestes estructures de suport poden ser regions, comptats, províncies, mancomunitats, àrees NUTS III o ciutats mentores.

Les estructures de suport són administracions públiques capaces de proporcionar directrius estratègiques i suport tècnic a municipis amb voluntat política de sumar-se al Pacte però sense capacitat i/o recursos per preparar i aprovar plans d'acció d'energia sostenible. Les estructures de suport mantenen un contacte permanent amb la Comissió Europea per assegurar la millor implementació possible del Pacte.

Les estructures de suport són aliats clau per a la Comissió Europea a l'hora de transmetre el missatge i d'incrementar l'impacte del Pacte. Les seves tasques inclouen:

- **Promocionar l'accés al Pacte dels Batles als municipis de la seva àrea i proporcionar suport i coordinació a aquells que s'hi adscriuin.**
- **Proporcionar suport o oportunitats financeres als municipis per a la preparació de plans d'acció d'energia sostenible.**
- **Suport a la realització dels plans d'acció i organització de jornades energètiques per augmentar la consciència local.**
- **Informar regularment la Comissió Europea dels resultats obtinguts i participar en la implementació estratègica del Pacte.**

Finançament del Banc Europeu d'Inversions

La Comissió Europea finança el Servei de Desenvolupament de Projectes del Banc Europeu d'Inversions (BEI) per al Pacte dels Batles mitjançant el programa europeu Intelligent Energy Europe. L'objectiu és el d'accelerar la introducció de l'energia sostenible a les ciutats involucrades al Pacte mitjançant:

- **Encoratjar i ajudar els promotors del projecte a identificar i preparar projectes finançables.**
- **Millorar l'accés a l'equitat i mercats de crèdit maximitzant l'equilibri financer de fonts pressupostàries disponibles.**
- **Reduir notablement els costos de transacció, empaquetant inversions menors en paquets/projectes més econòmics.**

El BEI ha desenvolupat diversos instruments financers que poden suportar aquesta iniciativa:

- **Préstecs individuals per finançar grans projectes o grups de projectes promocionats/implementats per la mateixa entitat.**
- **Instruments per finançar inversions menors, que poden ser préstecs del BEI a intermediaris financers que els cedeixin a promotors individuals o marcs financers o préstecs d'inversió a altres entitats, tals com els municipis per als seus programes d'inversió.**
- **Combinació de subvencions i préstecs quan els subsidis estan disponibles i existeix la necessitat de superar barreres específiques.**
- **JASPERS i JESSICA – als nous estats membres poden donar suport al desenvolupament d'iniciatives específiques de ciutats adherides al Pacte si és requerit per un estat membre. En particular, JESSICA pot ajudar a finançar inversions identificades als plans d'acció, mitjançant la creació de fundacions urbanes rotatòries.**

Programa Intelligent Energy Europe

L'objectiu del programa Intelligent Energy Europe II (IEE II) és el de contribuir a assegurar energia sostenible a preus competitius a Europa, possibilitant les accions següents:

- **Promoció de l'eficiència energètica i la utilització racional dels recursos energètics.**
- **Increment de la utilització de recursos d'energia renovables.**
- **Donar suport a la diversificació energètica.**
- **Promoció de l'eficiència energètica i la utilització de nous recursos energètics renovables en el sector del transport.**

El programa de treball de l'any 2009 proporciona accions específiques per a la xarxa local europea a les comunitats que compten amb energia sostenible per donar suport a activitats promocionals i preparatòries lligades al Pacte dels Batles. La Comissió ha proposat un pressupost de 10,5 milions d'euros.

Mirant cap al futur

Finançament

Les necessitats de finançament són molt elevades per cobrir les inversions associades a la reducció de l'impacte climàtic de les ciutats, a la vegada que es creen llocs de feina, es millora la qualitat de vida i s'actualitzen les infraestructures. Tots els instruments financers i recursos necessiten estar dirigits. La majoria de les fonts econòmiques, probablement arribaran des dels pressupostos nacionals i locals, com també de consorcis públics o privats, però resulta essencial mobilitzar els recursos.

La Comissió Europea continuarà emprenent iniciatives per involucrar altres institucions financeres internacionals en el Pacte dels Batles, a més de negociar millors condicions per a la participació dels bancs nacionals i locals. Una de les majors prioritats serà el desenvolupament de nous instruments financers adaptats a les necessitats de les ciutats.

El finançament per a les activitats relacionades amb el Pacte continuarà arribant des del programa Intelligent Energy Europe, sempre dins el període pressupostari al seu abast (almenys fins a l'any 2013). Els desenvolupaments presents i futurs del programa marc d'investigació europeu, com poden ser les iniciatives CONCERTO i CIVITAS, produiran els fluxos tecnològics necessaris per a les tecnologies urbanes. Iniciatives com els programes d'informació i comunicació tecnològica per a l'eficiència energètica o programes regionals específics augmentaran les seves actuacions locals.

La Comissió Europea continuarà també recomanant condicions més favorables als estats membres compromesos amb els fons estructurals, en termes de distribució de recursos per a energia sostenible en àmbit local. Els debats sobre l'accés de les autoritats locals als mecanismes d'emissió de comerç i fons també continuaran en marxa.

“El desenvolupament del Pacte dels Batles requereix una aproximació oberta, intenció de debat i aprenentatge, humilitat amb els assoliments actuals, consciència cap als valors socials i morals, que constitueixin una base sòlida, i molta ambició amb vista a la visió a llarg termini.”

Dimensió global

Moltes ciutats del món estan seguint els assoliments del Pacte dels Batles. Algunes han expressat el seu interès a aproximar-se al Pacte i a crear enllaços permanents a les ciutats europees involucrades; altres s'han adherit al Pacte, opció oberta a qualsevol ciutat democràtica que desitgi acceptar les seves condicions.

La capacitat dels actors locals a contribuir al tancament dels acords a la Convenció Marc de les Nacions Unides sobre el Canvi Climàtic (CMNUCC), comproment-se a assolir objectius específics propis no pot ser subestimada. El paper optimista de les autoritats locals, que poden percebre oportunitats on les autoritats nacionals veuen amenaces a l'hora de debatre la mitigació del canvi climàtic, pot convertir-se en un factor primordial per a progressar.

Per tant, la dimensió global del Pacte dels Batles, mereix un debat més extens, profund i amb més dedicació. Europa pot oferir, conjuntament amb el seu compromís a nivell europeu, la iniciativa voluntària de les seves ciutats de crear un període per arribar a solucions democràtiques i pacífiques als reptes climàtics que es presenten.

www.eumayors.eu

 **Govern
de les Illes Balears**
Conselleria de Comerç,
Indústria i Energia
Direcció General d'Energia

